

Μιλούν τρεις γυναίκες που έκαναν στόχο ζωής να βοηθήσουν θύματα ενδοοικογενειακής και έμφυλης βίας να ξεφύγουν από τον εφιάλτη και να σταθούν στα πόδια τους

Δεν έκλεισαν τα αφτιά στις κραυγές για βοήθεια

Ζουν ανάμεσά μας. Ανήκουν στον συγγενικό, φιλικό, κοινωνικό, επαγγελματικό μας κύκλο. Προέρχονται από όλες τις ηλικίες, τα κοινωνικά και οικονομικά στρώματα, τα επαγγέλματα. Πολλές από αυτές βιώνουν την κακοποίηση και υπομένουν βουβή. Κάποιες δραπέτευαν από τον κλοιό της βίας, άλλες παραμένουν εγκλωβισμένες

σε αυτόν, ενώ υπάρχουν και εκείνες που έχασαν αναίτια τη ζωή τους και τα ονόματά τους έφτασαν στα κείλη όλων των γυναικών. Εγιναν «μάρτυρες» της έμφυλης βίας, «απόστολοι» του αγώνα για ισότητα και ζωή.

Από την άλλη, υπάρχουν και αυτές που έχουν αφιερώσει τη ζωή τους στην υπηρεσία των γυναικών που τις έχουν ανάγκη.

ZOOM ΣΤΟ ΒΗΜΑ

ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ
Αγγελος Σκορδάς
ΓΡΑΦΕΙ
Ηλιάννα Δανέζν
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ
Παναγιώτης Σωτήρης

Εχουν μάθει να αφουγκράζονται, να συμπάσχουν, να δρουν. Είναι ακούραστες, μαχητικές και αισιόδοξες. Πρόκειται για τις γυναίκες που ακούν ψιθύρους βοήθειας και τους μετατρέπουν σε κραυγές διεκδίκησης, που οδηγούν τις επιζώσες της έμφυλης βίας από το σκοτάδι στο φως. Η **Νίκη Ρουμπάνη**, η **Δέσποινα Τσούμα** και η **Αλίκη Τσιαμούρα** υπήρξαν πρωτοπό-

ρες στην προσφορά βοήθειας προς γυναίκες που ένιωσαν να απειλούνται θανάσιμα από τα άτομα που άλλοτε εμπιστεύτηκαν για να μοιραστούν ολόκληρη τη ζωή τους ή έστω ένα μέρος της. Μιλώντας στο «Βήμα», θυμούνται συγκλονιστικές περιπτώσεις και περιγράφουν τα αισθήματα που κατακλύζουν μια γυναίκα που ακούει μια ξένη να εκλιπαρεί για διέξοδο.

ΝΙΚΗ ΡΟΥΜΠΑΝΗ
Ελληνικό Δίκτυο Γυναικών Ευρώπης

Η τηλεφωνική γραμμή «Δίπλα σου»

«*Εχω πάρει χάπια για να αυτοκτονήσω. Πήρα απλώς να μιλήσω σε έναν άνθρωπο λίγο πριν φύγω...*». Στη μία άκρη της τηλεφωνικής γραμμής βρίσκεται το θύμα χρόνιας και συστηματικής ενδοοικογενειακής, συντροφικής βίας και στην άλλη άκρη η Νίκη Ρουμπάνη, ιδρυτικό μέλος και επί πολλά χρόνια πρόεδρος του Ελληνικού Δικτύου Γυναικών Ευρώπης. «*Εχεις το δικαίωμα*» της απαντά. «*Θέλεις όμως να μου μιλήσεις για το τι σε οδήγησε αυτό;*» την προτρέπει, κερδίζοντας τα πρώτα κρίσιμα δευτερόλεπτα. «*Όταν μιλάμε με έναν άνθρωπο το χειρότερο που μπορούμε να κάνουμε είναι να τον πλακώσουμε στις συμβουλές. Το καλύτερο είναι να τον ακούσουμε*» εξηγεί, με την εμπειρία των 45 χρόνων στην υπηρεσία των δικαιωμάτων των γυναικών και σπεύδει να συμπληρώσει πως εκείνο το δραματικό τηλεφώνημα είχε αίσιο τέλος. Εχοντας, λοιπόν, μάθει πρώτα να ακούει και μετά να δρα το 2003 μαζί με άλλες γυναίκες δημιούργησε την πρώτη 24ωρη τηλεφωνική γραμμή πανελλαδικής εμβέλειας «Δίπλα σου» (210 9700814) που μέχρι στιγμής έχει «ακούσει» και υποστηρίξει πάνω από 20.000 θύματα βίας και trafficking αλλά και τις οικογένειές τους. Η δράση του Δικτύου Γυναικών Ευρώπης ξεκινά, όμως, πολύ νωρίτερα. Ο αρχικός πυρήνας, η Ομάδα Αλληλεγγύης Αμπελοκήπων, αποτελούνταν από δεκαπέντε μέλη. «*Ήδη, από το 1978 οργανώναμε διάφορες πρωτοβουλίες στήριξης με δικηγόρο, γυναικολόγο και ψυχολόγους*». Οι αρχικές δράσεις τους ήταν άμεσες, αυτοσχέδιες «και λίγο underground» λέει χαρακτηριστικά. «*Είχαμε κάνει και κανονική απαγωγή, φυγαδεύοντας νύχτα τη γυναίκα και το παιδί της που βρίσκονταν σε κίνδυνο*». Εκτοτε η ομάδα των ανήσυχων και αδέσμευτων γυναικών μεγάλωσε, οργανώθηκε, απέκτησε τεχνογνωσία και επεξέτεινε την δράση της. Τα τελευταία 15 χρόνια στηρίζεται αποκλειστικά στους περίπου 80 ενεργούς εθελοντές και στα επιστημονικά στελέχη της αλλά ενίοτε ενισχύεται από δίκτυο φίλων που κάποτε προσέφεραν εθελοντικές υπηρεσίες. «*Η γραμμή διαθέτει 30 άτομα, υπάρχουν όμως και άλλα που πηγαίνουν στα σχολεία για εκπαιδευτικές δράσεις, ενώ μας υποστηρίζουν ψυχολόγοι εποπτείας και δικηγόροι*».

ΔΕΣΠΟΙΝΑ ΤΣΟΥΜΑ
Κέντρο «Διοτίμα»

Δωρεάν παροχή νομικής βοήθειας

«*Δεν φοβάμαι πλέον. Δεν φοβάμαι τόσο*». Ήταν η αφοπλιστική φράση μιας γυναίκας που βίωσε από τον σύζυγό της ψυχολογική, σωματική και σεξουαλική βία κατ'εξακολούθηση προς τη Δέσποινα Τσούμα, την υπεύθυνη των νομικών υπηρεσιών του Κέντρου «Διοτίμα» που είχε αναλάβει την εκπροσώπησή της στον αγώνα για δικαίωση και απεμπλοκή από τα βίαια συζυγικά δεσμά. «*Ξέρετε τι μέγεθος έχει αυτή η κουβέντα για έναν άνθρωπο που έχει μάθει να ζει κάτω από την απειλή; Ξέρετε τι σπουδαίο πράγμα είναι να ζητηνός το πρωί και να μη φοβάσαι έχοντας την απειλή πάνω από το κεφάλι σου;*» τονίζει η δικηγόρος, εξηγώντας περαιτέρω πως η εν λόγω υπόθεση έφερε ένα ειδικό βάρος για εκείνη καθώς ήταν η πρώτη απόφαση Ελληνικού δικαστηρίου μετά την εφαρμογή του σχετικού νόμου, στην οποία ο κακοποιητής τιμωρούνταν για βιασμό εντός του γάμου. Για τη Δέσποινα Τσούμα η δράση ξεκινά από τη συμμετοχή στη φεμινιστική Ομάδα Γυναικών Πειραιά στις αρχές της δεκαετίας του '80. Όπως λέει, τότε άρχισε ένας αγώνας αυτογνωσίας, επίγνωσης και διεκδίκησης της ισότητας των γυναικών αλλά και της εξάλειψης των διακρίσεων. Στην πορεία, εντάχθηκε στο δυναμικό του Κέντρου «Διοτίμα», που από τις αρχές του '90 βρίσκεται στο πλευρό των πιο ευάλωτων γυναικών, παρέχοντας υπηρεσίες ενημέρωσης, ενδυνάμωσης και υποστήριξης. Σήμερα προσφέρει, επιπλέον, ψυχοκοινωνική υποστήριξη διά ζώσης και εξ αποστάσεως, κάτι που για την έμπειρη νομική είναι απαραίτητο ώστε να σταθούν εκ νέου στα πόδια τους και να ενδυναμωθούν. «*Η δωρεάν παροχή νομικής βοήθειας προς τις επιζώσες έμφυλης βίας με χαμηλά εισοδήματα, που ξεκίνησε το Κέντρο το 2014, είναι καταλυτικής σημασίας. Μπορούν πλέον να διεκδικήσουν τα δικαιώματά τους, την αξιοπρέπειά τους και μια ζωή χωρίς κακοποίηση*» αναφέρει, προσθέτοντας πως «*ο αγώνας είναι μακρύς και απαιτεί πολύ μικρά βήματα, επιμονή, σταθερότητα και συνεργείες*». Κάτι τέτοιο όμως, καταλήγει, δεν έχει καταστεί δυνατό στην Ελλάδα, καθώς οι περισσότεροι θεσμικοί φορείς για την προστασία των γυναικών δεν έχουν βρει το έδαφος για κοινό βηματισμό και αποτελεσματική συνεργασία.

ΑΛΙΚΗ ΤΣΙΑΜΟΥΡΑ
«Σπίτι Ανοικτής Φιλοξενίας»

Ο πρώτος ξενώνας φιλοξενίας

«*Κυρία Αλίκη, ήσασταν για εμένα η μαμά που δεν είχα ποτέ. Ευχαριστώ*». Αυτή η φράση επώθησε από μία γυναίκα που βρήκε καταφύγιο στο «Σπίτι Ανοικτής Φιλοξενίας» στη Δράμα. Πρόκειται για τον πρώτο ξενώνα φιλοξενίας κακοποιημένων γυναικών στην Ελλάδα, εμπνεύστρια του οποίου υπήρξε η πρόεδρος της Ένωσης Κυριών Δράμας, Αλίκη Τσιαμούρα. «*Το 1990 ανέλαβα την προεδρία του Σωματείου, ερχόμενη από την πρώτη μέρα αντιμέτωπη με πληθώρα προβλημάτων, τα περισσότερα εκ των οποίων αφορούσαν γυναίκες με παιδιά εκτός γάμου, εγκαταλελειμμένες από τους συντρόφους τους και δίχως στήριξη από το οικογενειακό περιβάλλον τους*» θυμάται. Η ανάγκη προσωρινής στέγασης και παροχής ασφάλειας σε γυναίκες με εφιαλτικά βιώματα επέτασσε τη δημιουργία ενός χώρου. «*Κάπως έτσι, άρχισε ένας πτώσιμος αγώνας για εύρεση πόρων, μιας και δεν υπήρξαν κρατικές επιχορηγήσεις*» περιγράφει, υπογραμμίζοντας, ωστόσο, πως η προσπάθεια αυτή έτυχε ευρύτατης στήριξης τόσο από τους Δραμινοί όσο και από ευαισθητοποιημένους πολίτες. «*Η δραμινή κοινωνία αναγνώρισε την προσπάθειά μας, τη στήριξε και συνεχίζει να το κάνει*» λέει συγκινημένη. Σήμερα το «Σπίτι Ανοικτής Φιλοξενίας» παρέχει προσωρινή διαμονή σε γυναίκες-θύματα έμφυλης βίας, άγαμες μητέρες, κακοποιημένες γυναίκες με ανήλικα τέκνα, φοιτήτριες άπορων οικογενειών και άστεγους του νομού Δράμας, ενώ, όπως με υπερηφάνεια τονίζει, «*η Ένωση Κυριών Δράμας έχει αναχθεί από απλό σύλλογο, σε φιλανθρωπικό σωματείο διεθνούς εμβέλειας*». Αναφερόμενη στην έξαρση που γνωρίζει τα τελευταία χρόνια το φαινόμενο της έμφυλης βίας – και – στη χώρα μας, η Αλίκη Τσιαμούρα εμφανίζεται αισιόδοξη για την ευαισθητοποίηση του συνόλου της κοινωνίας αλλά και για τον περιορισμό του, προτάσσοντας, ωστόσο, δύο βασικές προϋποθέσεις για την αποτελεσματική διαχείριση του: «*Πρώτον, θα πρέπει όλοι οι φορείς στην Ελλάδα να ενδώσουμε τις δυνάμεις μας τους φορείς του εξωτερικού, προκειμένου να έχουμε μία κοινή στρατηγική στοχοθεσία. Δεύτερον, θα πρέπει να εντείνουμε τις ενημερωτικές εκστρατείες στα παιδιά μικρότερων ηλικιών (δημοτικού), κάτι που εμείς θα κάνουμε εντατικά από τον ερχόμενο Σεπτέμβριο. Οφείλουμε να αλλάξουμε στρατηγική*».